

Javier Melero: «La confessió de Pujol va ser un error estratègic»

L'advocat publica "Cambalache", unes memòries de la seva trajectòria professional des que va començar a treballar com a funcionari penitenciari: "El percentatge de fills de puta és el mateix dins que fora de les presons"

Javier Melero, entrevistat a NacióDigital. | Adrià Costa

Javier Melero repassa al seu últim llibre, *Cambalache* (Ariel) (<https://www.planetadelibros.com/libro-cambalache/329468>), la història dels últims quaranta anys d'Espanya a partir de la seva trajectòria professional des que va començar a treballar com a funcionari de presons i fins que es va convertir en un dels advocats penalistes més reputats de Barcelona. Amb elements nostàlgics i amb els tangos com a fil conductor, el relat parla de les expectatives de la transició i el posterior desencantament a través de la mirada de l'advocat. Les anècdotes i un catàleg de personatges realment sorprenent amaneixen la història, juntament amb la seva relació amb el poder i les elits catalanes, i especialment de Jordi Pujol.

En aquesta entrevista amb **NacióDigital** al Gallery, a l'Eixample de Barcelona, prop d'on té el despatx, Melero reflexiona sobre Pujol. Des de la distància ideològica, l'advocat, que el coneix bé, sap que afronta "malament" el judici, que previsiblement serà a la tardor. Ell va recomanar-li no confessar, de fet, considera que va ser un "error estratègic" fruit de l'"optimisme" de Pujol de quina seria la reacció de la ciutadania. "Li vaig dir que allò seria un acarnissament del que no n'obtidria res de bo", recorda. L'expresident li va dir que no i aquell juliol de 2014 va sacsejar la política catalana amb la famosa confessió. De cara al judici, preveu poques conseqüències per al patriarca.

- Per què ha posat *Cambalache* al llibre?

- Perquè els tangos són el fil conductor del llibre, són nostàlgics i hi ha un punt de nostàlgia en tota la història. I després perquè acostumen a ser molt encertats. Els primers versos de *Cambalache*, de Santos Discépolo, diu que "*el mundo fue y será una porquería, ya lo sé*", sempre m'han agradat molt. *Cambalache* va referir a les sensacions davant d'una època.

- Hi ha aspectes sorprenents, com la seva etapa com a funcionari de presons. Va conèixer delinqüents de coll blanc i al Vaquilla. Què en va aprendre?

- He intentat tractar-ho amb tot el *carinyo*. El primer que vaig aprendre és que el percentatge de fills de puta és el mateix dins que fora de les presons. Després, que no són residus, que són persones. La persona que comet l'assassinat més horrible no és un assassí les vint-i-quatre hores del dia, té coses a dir, té vida privada, té emocions. Hi ha un fet que li esguerra tota la vida, però sempre hi ha gent que té coses interessants a dir. El Vaquilla va aprendre a llegir sol, començant amb TBO.

- I com va passar de funcionari de presons a advocat dels Pujol?

- Això és el que explico en el llibre. Com, per una trobada fortuïta en un bar, per una història que tinc amb una noia que acabava d'aprovar les oposicions a la judicatura, conec qui serà el meu primer mentor, el Paco. I d'aquí, amb l'atzar, perquè a la vida no hi ha mètode ni sentit, hi ha caos. Només el record li dona un cert ordre.

- Diu que es va oposar a la carta de confessió de Jordi Pujol. Va aconsellar-li que no ho fes.

- Jo això m'ho miro en termes estrictament professionals, com a advocat. Per mi va ser un error estratègic. No es confessa d'aquesta manera. Un pot confessar si es veu perdut i va a veure el fiscal. Però no es confessa apel·lant a l'opinió pública des d'un mitjà de comunicació. Això vulnerava l'abecedari de l'ofici. Jo li vaig dir que creia que ell era un optimista, que tenia una consideració per l'agraïment que la gent tindria per la seva obra i el que havia representat la seva personalitat, i també per la sinceritat del seu penediment. Però jo, que soc un pessimista, no esperava res de l'opinió pública ni de ningú. Li vaig dir que allò seria un acarnissament del que no n'obtindria res de bo. El meu consell va ser: mantingui el dubte, qüestioni el que diu *El Mundo*, impugni la comissió rogatòria. Qualsevol altre li hagués aconsellat el mateix.

Javier Melero. Foto: Adrià Costa

- I Pujol què li va contestar?

- Que no, que allò s'havia de fer públic, que s'havia de posar fi a les filtracions que venien de l'altra banda i que havia de ser ell qui havia de rematar aquesta història amb la seva confessió.

- Creu que es penedeix d'haver confessat?

- No ho sé. Pujol utilitza molt els termes culpa i penediment. En un passatge del llibre ho explico. Juga amb els dos sentits de la paraula alemanya "Shuld", que significa deute i culpa. Ell té un article, *Ètica i política, un difícil equilibri*, on busca precedents històrics de personatges que han fet una obra política important però han estat acusats de corrupció, figures com Abraham Lincoln o Helmut Kohl. Ell s'ubica en aquest plantejament: he fet tantes coses importants per Catalunya que les meves mancances personals no poden eclipsar la dignitat d'aquesta obra. És la seva conclusió, que és una conclusió optimista. En definitiva, per mi, Pujol és un home massa optimista.

- Pujol s'ha allunyat del focus mediàtic. Vostè el coneix bé, com s'enfronta a un judici que finalment pot arribar aquest any?

- S'hi enfronta malament. Està molt bé intel·lectualment, però una persona de 90 anys no està en les millors condicions per fer front a una situació com aquesta. A més, Pujol és capaç de mantenir un discurs coherent si el fa ell, però si se'l va interrompent amb preguntes i matisos, perd completament el fil. Ho enfoca amb malestar i tristor. Està dolgut. Lamenta el que ha passat amb els fills, que la seva dona hagi entrat en la fase d'Alzheimer avançat i que els últims records que pugui tenir estiguin relacionats amb la caiguda. Com a personatge, és un personatge tràgic.

"Pujol lamenta el que ha passat amb els fills, que la seva dona tingui Alzheimer i que els seus últims records estiguin relacionats amb la caiguda"

- **Jaume Asens, acusació popular, creu que hi ha un component de corrupció en el cas Pujol, però també hi juguen un paper important les anomenades clavegueres de l'Estat.**

- Això és evident. És evident que hi ha una campanya orquestrada. S'utilitza el diari *El Mundo*. No és una investigació periodística, és una bústia on es recepcionen els informes del comissari Villarejo, tot organitzat per aquella banda que es va enquistar al ministeri de l'Interior en els temps de Fernández Díaz, que a més del mal que hagin pogut fer a Catalunya, han fet un mal irreparable als qui no estàvem d'acord amb l'independentisme, perquè ha embrutat una determinada imatge d'Espanya. El perjudici ha anat en totes direccions. Però ja se sap que els estúpids estan plens d'ocurrències.

Javier Melero. Foto: Adrià Costa

- **En un moment donat, explica que va aparèixer el petit Nicolás en aquesta història.**

- Jo tinc un àngel de la guarda que és molt més treballador i laboriós que el de Jorge Fernández Díaz. Volien que em veiés amb Villarejo i amb el petit Nicolás, però vaig dir que jo no em veia amb aquesta gent. Jo que soc un noi de barri, això de trobar-me amb els pinxos del billar, ni de conya. Però l'Oriol Pujol hi va. L'anècdota és certa. Li vaig dir després: bé, i què t'han dit? El petit

Nicolás deia que ell tenia contacte amb Soraya Sáenz de Santamaría i que cap problema. Això sí, havíem de posar pasta per als serveis de contraespionatge perquè anaven una mica justos... Ja li vaig preguntar si de pas no li havia volgut vendre la Sagrada Família. Era una estafa total.

"El meu àngel de la guarda és més treballador que el de Jorge Fernández"

- Sembla un personatge de Valle Inclán.

- És una època en què es converteix en cap adjunt operatiu del ministeri de l'Interior el cap dels antidisturbis de Madrid, que és Eugenio Pino. I tots els caps policials amb una mica de cara i ulls queden estupefactes. Després resulta que es trobava a missa amb Fernández Díaz. És un personatge que quadra amb aquesta mena de cort dels miracles que es va muntar al ministeri de l'Interior.

- S'atreveix a fer un pronòstic sobre com pot acabar el cas Pujol?

- Sí. M'atreveria a dir que pel que fa a Jordi Pujol, poca cosa. I que Jordi Pujol fill té un risc de delictes contra la hisenda pública, falsedat en document mercantil i ja veurem si blanqueig de capitals.

- I organització criminal?

- És que això és una cosa que posen sempre policies i fiscals perquè fa molta patxoca i, a més, si has de d'adoptar mesures cautelars, com més delictes hi posis, més greu sembla i és més fàcil que te les acordin. Però la família, organització criminal... La coautoria ja no existeix. Si ets més d'un, ja és organització criminal? Com la masturbació, no? Que al final és fer l'amor amb una persona a la que estimes. A la que posis algú més ja l'has liat.

Javier Melero. Foto: Adrià Costa

- Defineix Pujol com un home en què l'arrogància del poder va ser superada per l'arrogància de la moralitat. Aquest és potser el drama i el fracàs del mite Pujol? A diferència d'ell, d'altres *condottieros* com Andreotti o Mitterrand potser no han volgut ser mestres d'ètica.

- Jo li he dit sempre. El judici que es fa d'ell és tan sever perquè li han aplicat la seva vara de mesurar, més moral que política. Ell va fer del nacionalisme i del catalanisme un referent moral més encara que referent polític. I això fa que quan se li aplica a ell aquesta vara sigui tan compromès. Té aquella frase després del cas Banca Catalana: "A partir d'ara, d'ètica en parlarem nosaltres". Mitterrand va poder fer una carrera política, magnífica i útil pel país, amb una filla secreta, una amant amagada, un fill traficant armes, vincles amb Pétain...

"La banda enquistada a Interior ha fet un mal irreparable als qui no estaven d'acord amb l'independentisme perquè ha embrutat la imatge d'Espanya"

- És curiós com canvia la gent. Vostè que de jove havia fet certa ironia dels que aplaudien Pujol, va acabar sent un dels seus advocats defensors. S'ha sentit bé vivint en la paradoxa?

- Com que no soc persona de veritats absolutes, ni de grans creences, i m'interessen molt més

les persones que les ideologies, no m'és molt difícil. Per això mantinc amics en l'independentisme i en l'unionisme, i no me'ls prenc massa seriosament ni als uns ni als altres. En els cenacles de la meva joventut, Pujol no interessava gaire ningú. Havia guanyat? Era igual perquè l'empenta de les forces del progrés portarien al triomf inexorable. I veus que el personatge Pujol acaba tenint una rellevància important i marca una època. I al final, un s'assembla més als seus temps que als seus pares. I Pujol és un factor configurador dels meus temps.

- Era tan aliè al pujolisme que fins i tot va estar en la primera hora de Ciutadans. Com contempla la crisi actual del partit?

- Això és com l'acudit aquell d'Eugeni, quan un que està a la tomba treu la ma i diu: "Estic viu...". I l'enterramorts li diu: "Tu el que estàs és mal enterrat" i li dona un cop de pala. El balanç de Ciutadans és molt negatiu. De manera trista, si miro el balanç de Ciutadans, veig que tot està pitjor que abans. La seva aportació ha estat molt negativa. Ha introduït un llenguatge polític agressiu, ha crispat les posicions polítiques.

Javier Melero. Foto: Adrià Costa

- No li veu sortida?

- No n'hi veig cap. Jo m'hi vaig desvincular molt aviat. Jo d'això n'he parlat amb Pujol, que sempre ha cregut que Ciutadans es creava contra ell. I en realitat, Ciutadans es crea contra Maragall, és la decepció d'un sector per l'aliança de Maragall i el PSC amb Esquerra Republicana i voler superar Pujol pel carril patriòtic, on Pujol no tenia rival. Maragall es va haver de disfressar d'uns hàbits independentistes que el propi Pujol hagués trobat excessius.

- Mirem un moment a l'actualitat. Els presos han tornat a perdre el tercer grau. S'ho explica?

- Costa explicar-m'ho. Veig un enconament per part del Tribunal Suprem i la Fiscalia amb la situació d'aquests presos. No veig la justificació tècnica. A excuses jurídiques estem acostumats. Podem vestir d'excusa jurídica qualsevol cosa. Crec que aquí la conclusió ja estava presa i després s'ha vestit.

- Com veu l'estratègia de Puigdemont de recusar magistrats del TC? És positiva per als presos?

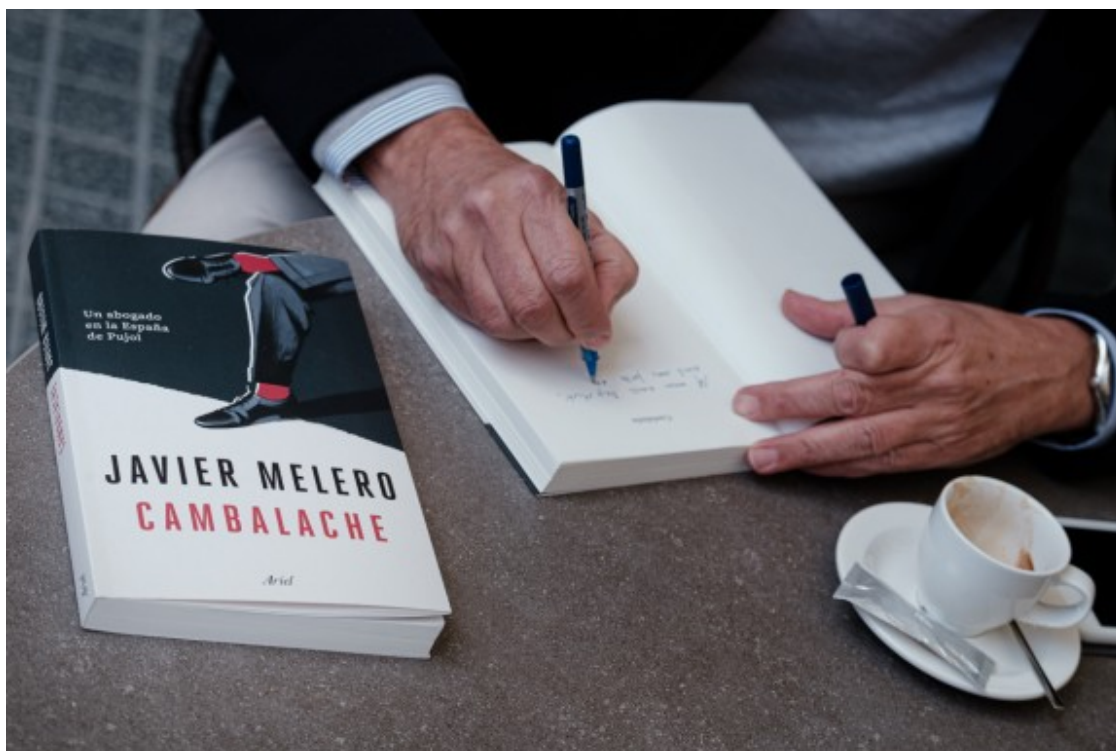
- Jo crec que és neutra. La recusació de Narváez crec que va ser una mica pels pèls. Sobre l'última recusació, la de Cándido Conde Pumpido, es basava en una declaració seva escrita, preparada, semblava que ell mateix la demanava. Molts juristes de Madrid i persones properes al Suprem veien evident que es demanaria la recusació.

- Com és que ho porta l'advocat de Puigdemont, Gonzalo Boye, i no ho fan els advocats dels que estan a la presó?

- És que cadascú fa el que considera. Això no és una assemblea en què es vota i després es fa el que diu el líder. Algú va prendre la iniciativa, es va valorar i es va creure que era correcta. He de confessar que jo tenia recança, ja que Conde Pumpido era el millor penalista del TC i un dels magistrats més identificats amb un sector progressista de la magistratura. Em va costar descartar-lo.

- Jordi Pina afirmava en una entrevista a NacióDigital (<https://www.naciodigital.cat/noticia/218079/jordi-pina-defenses-dels-presos-politics-coordinarem-anar-estrasburg>) que les defenses es coordinarien per anar a Estrasburg. Han parlat? Com ho plantejaran?

- Hem parlat, sí. Encara hem de plantejar-ho, però pensem que per Estrasburg el plantejament són tres folis. Serà sintètic.

Javier Melero. Foto: Adrià Costa

- Per quan preveu la sentència del TC sobre els recursos d'empara?

- No m'he vist amb la tiradora de tarot... No es pot preveure.

- És optimista de cara a la decisió que pugui prendre el Tribunal Europeu de Drets Humans?

- L'optimisme és una virtut de l'ànim que a un professional no li queda bé. Ho veurem. En el tribunal hi ha, com en tots els tribunals, molta pluralitat.

- L'independentisme planteja l'amnistia però la mesa del Congrés ja ho ha tombat. Creu que podria tenir recorregut?

- A l'amnistia no li veig cap recorregut, impossible constitucionalment. Li veig recorregut, i imminent, a l'indult.

"L'amnistia té un recorregut impossible, l'indult és imminent"

- Imminent?

- Això diu a Madrid la gent que hi entén.

- En algun mitjà s'ha assegurat que l'informe del Suprem s'ha ajornat fins després de les eleccions a Madrid.

- És possible. Quan hi ha conteses electorals, els tribunals acostumen a demorar alguns dictàmens.

- No creu que hi hagi interessos polítics que ho estiguin allargant?

- Doncs ja no sé què dir-vos. Personalment, com a ciutadà, jo penso que sí. Però és una opinió.

"Qui guanyi a la Comunitat de Madrid, o si mana Puigdemont o Torra, serà important pels periodistes, però no crec que sigui històricament fonamental"

- Creu que és necessària una reforma del codi penal i especialment del delictes de sedició com ha plantejat Podem?

- El codi penal s'ha reformat trenta vegades des del 1995. Tal com està redactada la sedició, és fruit d'una esmena del grup parlamentari basc, recolzada pel grup català i per Izquierda Unida que afavoria una interpretació que hagués pogut portar a una sentència absolutòria del judici del procés. Crec que es va fer una lectura autoritària del delictes de sedició tal com està redactat. Que amb una nova redacció es vol impossibilitar aquesta interpretació autoritària del delictes, potser sí. A veure si es fa amb una mica de gràcia. Però el 1995 tots els sectors del catalanisme i l'esquerra creien que havia quedat ben resolt.

Javier Melero. Foto: Adrià Costa

- Ha participat en molts casos rellevants. Un d'ells, que va ser dels més mediàtics de finals dels noranta, va ser el cas del Raval (https://elpais.com/diario/1997/09/17/sociedad/874447201_850215.html) , quan va defensar uns pares acusats de prostituir el seu fill.

- Em va impressionar molt. Arran de la presó, vaig entrar en contacte amb unes monges, i va ser a partir d'aquí que em van contactar per a la defensa. Eren els anys en què proliferaven escàndols de pederàstia, com el de Marc Dutroux a Bèlgica. Li vam donar completament la volta al cas i els funcionaris de la DGAIA (Atenció a la Infància) i de la policia van acabar asseguts al banc dels acusats per detenció il·legal i tortures. Va ser terrible el que va passar.

- Hi ha casos més anecdòtics però que van ser també mediàtics. Va formar part de l'acusació en un cas d'agressió sexual contra una periodista que afectava un personatge molt mediàtic de la televisió durant la Transició. A mi m'ha fet pensar en Alfredo Amestoy.

- La noia era una neboda d'Antonio Asensio. El jutge instructor era Carlos Dívar, després president del CGPJ, que va parar els peus a l'acusat quan es va mostrar molt prepotent. Va anar molt pinxo amb mi i Dívar el va tallar en sec.

- Diu en l'últim paràgraf del llibre que res importa en excés. Al capdavall, vostè és un cínic? O el cinisme és el seu refugi?

- Jo crec que si mirem grans períodes històrics, es relativitza molt la importància de les coses. L'Holocaust va ser definitiu, fundacional per a la consciència contemporània. El franquisme va ser terrible per aquest país. Costarà generacions superar restes que en queden. Ara, qui guanyi a la Comunitat de Madrid, o si mana Puigdemont o Torra, serà important pels periodistes, però no crec que sigui històricament fonamental.